

Het ontstaan van Open Blik Roosendaal

Geschreven door: Mikel van Benthem (Humanitas West Brabant West)

“Ik ben geboren in Gent, België en opgegroeid in Zeeuws-Vlaanderen. Ik heb best een roerige jeugd gehad. Op mijn elfde overleed mijn moeder plots en op mijn vijftiende moest mijn vader de gevangenis in. Toen hij terugkwam ging ik in Breda studeren, waar ik nu nog steeds woonachtig ben. In Breda heb ik de kunstopleiding gedaan met als richting interieurarchitectuur en Ruimtelijke communicatie. Dat laatste is een vrijere vorm van ruimtelijk ontwerpen in combinatie met conceptontwerp.

Na mijn scheiding ruim zes jaar geleden, ben ik veel bezig geweest met dicht bij mezelf te komen. Ik heb van alles ondernomen om mezelf en waar ik vandaan kom beter te begrijpen. Wat echter het grootste keerpunt in mij teweegbracht, was de Opleiding Systemisch denken (Opleiding tot opstellingenbegeleider om familieopstellingen te begeleiden), ging volgen. Een familieopstelling is een manier om onbewuste patronen in familie van herkomst te onderzoeken. Door de familieopstellingen kwam ik erachter waarom dingen in mijn verleden zijn gegaan zoals ze zijn gegaan, en waarom ik bepaalde dingen heb gedaan op de manier dat ik ze heb gedaan. Tijdens de opleiding heb ik zo veel over mezelf geleerd, dat de puzzel voor mij als bij Tetris in elkaar viel.

Drijfveren

Wat ik bijvoorbeeld ben tegengekomen is, dat ik mezelf altijd groot heb willen maken, dat ik ging vechten voor mezelf om gehoord en gezien te worden. Ook kwam eruit dat ik het, ook door mijn zelfredzaamheid, lastig vind om liefde te ontvangen en om te leunen op mensen. Zo heb ik me ook, toen nog onbewust, nooit innig kunnen hechten aan mijn ex-schoonouders. Omdat ik altijd ergens dacht: “ik kan hen ook zo weer verliezen”. Ik lijkt misschien een sterke dame, die haar mannetje staat, maar in het echt heb ik een onderliggende angst niet goed genoeg te zijn.

Als je niet in een nest wordt geboren waar het veilig is, waar je veilig kunt rouwen, leer je dit ook niet.

Als laatste besepte ik dat ik in mijn puberteit geen tijd en gelegenheid had om te helen. Ik zat continu in een overlevingsmechanisme. Als je niet in een nest wordt geboren waar het veilig is, waar je veilig kunt rouwen, leer je dit ook niet. Dat komt voor bij veel kinderen in gezinnen waar grote gebeurtenissen hebben plaats gevonden of dysfunctionele dynamieken bij de ouders zijn ontstaan voortkomend uit eigen trauma's. Voor dit project heb ik prachtige samenwerkingen opgebouwd in Roosendaal. Op een avond liep ik rond en sprak een aantal kinderen aan. Ze waren 10 schat ik in. Ik herkende bij hen direct veel weerstand, dat overlevingsmechanisme staat al aan. “Wie ben je?” Wat wil je?” Ik denk dat het voor een kind bepalend is of het in een omgeving opgroeit waar je je kunt én mag uiten, en wat voor dynamieken je om je heen ziet in jouw veilige haven, zoals je familie. Als dit niet zo is, zijn er verschillende mechanismen— bijvoorbeeld een verslaving, vechten, vluchten – waarin dat tot uiting komt. Iedereen gebruikt weer een ander mechanisme, voor mij werd het dus vechten om gehoord en gezien te worden.

Wat bijzonder is, is dat ik tijdens mijn studie altijd bezig ben geweest met het creëren van ontmoetingen in mijn vrije ontwerpprojecten. Waarom? Waarschijnlijk omdat ik in mijn jeugd niet heb kunnen rouwen na het overlijden van mijn moeder en mijn vader er niet goed voor me kon zijn en tevens alle banden met familie verbrak. Hierdoor werd ik als kind al vroeg zelfredzaam, maar miste ik de verbinding om te kunnen helen. Dit gemis heeft ervoor gezorgd dat mijn onderliggende drijfveer in mijn werk altijd is geweest om mensen elkaar te laten ontmoeten, écht te ontmoeten. Waarlijk jezelf te laten zien. En waarlijk naar de ander te kijken. De brug over te steken naar de ander. En te kijken voorbij de pijn. Deze drijfveren komen samen in mijn projecten Open Blik en de Witte Tafel.

Open Blik Roosendaal

Vanaf 2 juli vind je 400 bankjes in Roosendaal met een QR-code waar je verhalen, gedichten, muziek en andere audio expressies kunt horen. Het is de start van een jaarlijks terugkerend project met een maatschappelijk thema. Dit jaar is het thema verlies. De opening zal plaats vinden op 2 juli 2025 om 14 uur. De jaren erop zal Gijs Bullens van Stichting Social Klus het thema bepalen en het audio project overdragen aan degene die hier invulling aan kan en mag geven. Daarnaast vinden er twee Witte Tafel momenten plaats. Dit is onderdeel van Open Blik Roosendaal

Foto: Natasja Jonckheere

“Mensen lopen in het leven hun eigen pad en met een reden. Ik heb een hoge drang om duidelijk te maken dat gedrag, en met name naar gedrag, vaak

voortkomt uit pijn en ik voel de noodzaak om mensen daar naar te laten kijken.

“Mensen lopen in het leven hun eigen pad en met een reden. Ik heb een hoge drang om duidelijk te maken dat gedrag, en met name naar gedrag, vaak voortkomt uit pijn en ik voel de noodzaak om mensen daar naar te laten kijken. Om herkenning, verdraagzaamheid en begrip bij elkaar te weeg te brengen. Veel mensen dragen onbewust een rugzakje met zich mee. Als we daar allemaal wat meer naar zouden kunnen kijken, dan ontstaat er ook meer begrip voor elkaar. In essentie is elk mens goed. En als we met elkaar in die wetenschap met elkaar omgaan, dan kunnen we pas echt voorbij de pijn kijken bij elkaar. Dat als we een verslaafde, crimineel of dakloze zien, dat we in kunnen zien dat wat zij doen, vaak voortkomt uit pijn. Mijn projecten zijn bedoeld om elkaar te kunnen ontmoeten in elkaars pijn en bij elkaar zijn met die pijn. En uiteindelijk kijken voorbij de pijn.”

De Witte Tafel

Project De Witte Tafel komt voort uit Open Blik Roosendaal. “De Witte Tafel gaat om twee ontmoetingsmomenten, twee maaltijden waar jongeren en ouderen samen plaatsnemen en worden uitgenodigd om hun ervaringen over rouw en verlies te delen. Op 2 juli en 4 september 2025. Het idee erachter is dat als je aan tafel zit en er muziek klinkt of er kunst wordt voorgedragen, dit mensen de ruimte geeft om te verbinden met elkaar. De sfeer is namelijk luchtig en laagdrempelig als je met elkaar eet. Een ontmoeting met een maaltijd erbij, gaat altijd om verbinding. Eten, kunst en muziek is een universele taal.”

“Eten, kunst en muziek is een universele taal.”

“Ik heb gekozen voor het ontwerp van een compleet witte tafel, omdat ik dat aan de ene kant visueel heel aantrekkelijk vind, maar het ook een mooie symbolische waarde heeft. Het is als een groot wit canvas. Als je niet met een gevuld canvas voor je zit, dan kun je breder kijken, ook naar elkaar. Alles ligt open. En wanneer mensen met een wit canvas voor zich met elkaar gaan eten, komt er als vanzelf kleur op het canvas.

Hoe ik het verder voor me zie: veel mensen aan een hele mooie gedekte tafel, met wit eten en wit drinken. Al het eten gaat tijdens opscheppen eten ‘open’, waarna er kleur tevoorschijn komt. Daar zit dan weer die mooie symboliek in. Tijdens het eten worden er af en toe fragmenten gespeeld door de deelnemers van Open Blik, en dan weer is er akoestische muziek, of worden er gedichten voorgedragen. De creativiteit geeft aanleiding om met elkaar op een laagdrempelige manier het gesprek aan te gaan. Al is het niet de bedoeling dat er te veel geforceerd wordt.”

Ouderen en jongeren

“Hoewel ik niemand die wil deelnemen afwijs, zit er wel een gedachte achter. In verre landen buiten Europa heb je volkeren die legendes doorgeven, waarin heel veel wijsheid zit. Daar is automatisch meer verbinding. Onze Westerse samenleving is meer gestoeld op zelfredzaamheid. Veel ouderen wonen bijvoorbeeld op zichzelf. Daar is niets mis mee, maar door de cultuur van zelfredzaamheid is er ook meer eenzaamheid. Ook denk ik dat beide groepen veel van elkaar kunnen leren. Ouderen hebben vaak veel wijsheid, rust en ervaring. Ze voelen geen druk om de jongere generatie te beleren, maar delen wel graag hun ervaringen. De jongere generatie heeft ook veel wijsheid, bijvoorbeeld op het gebied van hun bewustzijnsniveau. Zij zijn veel meer bezig dan vroegere generaties met vragen zoals: ‘Waarom doe ik de dingen die ik doe?’ Terwijl de oudere generatie nog opgroeide rond tijden van oorlog, waar het meer was van: “Niet lullen, maar poetsen, we doen de dingen omdat we ze zo doen.”

“Ouderen hebben vaak veel wijsheid, rust en ervaring. Ze voelen geen druk om de jongere generatie te beleren, maar delen wel graag hun ervaringen. De jongere generatie heeft ook veel wijsheid, bijvoorbeeld op het gebied van hun bewustzijnsniveau. Zij zijn veel meer bezig dan vroegere generaties met vragen zoals: ‘Waarom doe ik de dingen die ik doe?’ Terwijl de oudere generatie nog opgroeide rond tijden van oorlog, waar het meer was van: “Niet lullen, maar poetsen, we doen de dingen omdat we ze zo doen.”

Toekomstvisie

“Uiteindelijk is het bij beide projecten de bedoeling dat er op een ongedwongen, laagdrempelige, niet te gestuurde manier verbinding tussen de verschillende mensen ontstaat. Ikzelf word hier heel bij van, het is zinvol werk, verschillende perspectieven op open manier ten gehore brengen. Wel vind ik het belangrijk dat het niet politiek geladen wordt, maar dat mensen wel hun eigen stem kunnen laten horen over verschillende onderwerpen. Zodat iedere stem gehoord kan worden en ruimte gegeven kan worden aan ieder perspectief.”

Ik wil graag het Dela fonds, Cultuur Verbindt Roosendaal, Humanitas West-Brabant West, Stichting Social Klus, Het Tiongerlohuys en de gemeente Roosendaal bedanken. Dankzij hen heb ik dit project kunnen ontwikkelen. Mijn droom is dat dit zaadje wat ik met Open Blik Roosendaal plant nog jaren voortgezet wordt.